

Szellem a fazékból - Tobzódócsüörtök

2015 február 22. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs

értékelve

Mérték

A gasztronómia örök dilemmája: enni vagy nem enni? Idősebb Pieter Bruegel festményén 1559-ből Farsang uraság készül összezsapni a bűntöt jelképez? Húshagyókeddel.

A kép bal oldalán sörshordón lovagol a haspókok potrohos fejedelme: kezében hosszú nyárs, rajta malacfej, tyúk,

fogoly, kolbász, a nyársról madzagon hurka lóg. Övében a nagyevők jelképe, a böllérekés, a hordóra meg, mint valami címerpajzsot, méretes sódort szögeztek. Mögötte beteg bolondok gyülekezete, kik sírjukat önnön fogukkal ássák, a kocsmá álarcos népe: egy asszonyság nyakán tojásnyaklánc, a nyakba tett asztalon középkori gofri, a kicsapongás jelképei. Farsang koma érzi már a vesztét, az égret tekint és fájdalmas búcsút int a húsnak.

» Id. Pieter Bruegel: Farsang és Böjt harca (1559, részlet)

Átellenben egy szerzetes és egy asszonyság vonszolja a szekeret, amin Húshagyókedd figurája trónol. Az önsanyargatás anorexiás jelképe?: a Böjt szimbóluma. Dárdája péklapát, rajta két aszott hering, fején darázs-fészek, mintha csak Rabelais álszentjét látnánk: köpése articsóka, ha orrát fújja: sós angolnát trombitál, ha sír, hagymalében pácolt tehénhúgy csordogál szemébe?, orrából ecetes torma cseperészik. Hívei perccet majszolnak, kozmás borsópürét? szaglanak és hisztérikusan forgatják a kerepl?ket, csak hogy a gonosz haspókokat el?zzék. Látszatra tréfás jelenet ez, háttérben kocsmá és templom, mocskos disznó és a böjtöt jelképez? hal, valójában véres küzdelem: a XVI. században a katolikusok fanatikus szigorral tartották a böjtöt, húsevésért börtön, olykor máglya járt.

Már csak ezért is meghökkent? feltételezni, hogy a torkos csütörtök (vagy ahogy régebben nevezték: zabáló-, tobzódó-, zsíros-, kövércsütörtök, sok helyütt halott csütörtök) hamvazószerda után lett volna, vagyis a nagyböjt második napján. Pedig a Magyar Néprajzi Lexikon adataira hivatkozva tizedik éve ezen a napon tartják hazánkban a nagy gasztroleárazást. „A néphagyomány szerint Torkos Csütörtökön – annak ellenére, hogy a húsvéti 40 napos böjt kezdetét jelent? hamvazószerdát követ?en ünnepeljük – ismét szabad húst fogyasztani a farsangi maradékok elfogyasztása céljából. Ennek az ünnepnek az újjáélesztésével szeretnénk ráirányítani a figyelmet a hagyományok csodás tárházára.”

Elég beleolvasni Dugonics András Magyar példabeszédek és jeles mondások cím? munkájába, hogy gyanút fogjunk. A derék királyi oktató, piarista szerzetes ezt írja: „Kinek sok zabálócsütörtökje, annak sok hamvazószerdája és böjtje lesz.” Vagyis a torkos csütörtök hamvazószerda el?tt volt. Nem utána. De hát nem is lehetett, hiszen a hagyomány szerint a maradék húsételeket húshagyó kedden kellett elfogyasztani (ekkor csapott össze Farsang és Böjt), a zsíros edényeket pedig alaposan elmosták, és húsvétig el? se vették, nehogy zsír- vagy húsmaradék kerülhessen a böjti ételekbe. Szerdán aztán (vezeklésképpen) hamut szórtunk a fejünkre – innen a hamvazószerda elnevezés. Már az ötlet is abszurd: kedden abba hagyjuk a húsevést, majd a nagyböjt második napján, csütörtökön újfent zabálni kezdünk.

A böjti és farsangi ételek küzdelme egész Európában ismert. De míg Magyarországon például Konc király és Cibere vajda küzdelmében a disznókonc és a remeg? cubák csapott össze a savanyú, erjesztett ciberelevessel (a böjt jelképével), addig Madridban a szardellát, Rotterdamban a heringet temették el. A torkos csütörtököt tartják a németek és a svájciak (Dicker- vagy Schmotziger Donnerstag), ismerik a franciák is (Jeudi gras), az olasz

(Giovedì Grasso), a lengyel (t?usty czwartek), a spanyol katolikusok (Jueves lardero), de mindenütt a hamvazószerda el?tti csütörtökön rendezik meg. Vagyis hat nappal hamvazószerda el?tt!

Amikor húshagyó kedden Cibere vajda legy?zte a Konc királyt, a húsok fejedelmét, akkor számos helyen kiküldték a gyerekeket a falu határába, szedjék össze a késeket, villákat, amelyeket verekezés közben Farsang és Böjt elhullatott. A karnevál neve is ezt jelenti – carne vale: Hús, Isten veled!

Mindezek után csak az a kérdés: miért nem lehet a Torkos Csütörtököt az eredeti idején megrendezni?

Vinkó József - www.valasz.hu

Szellem a fazékból - Gasztrotörténetek

Ínycsiklandó történetek a Magyar Konyha f?szerkeszt?je, a Heti Válasz gasztronómiai rovatának szerz?je, Vinkó József tollából.

Bolti ár: 3300 Ft

Kiadói akciós ár (20% kedvezmény): 2640 Ft

Heti Válasz H?ségprogram ár (40% kedvezmény) : 1980 Ft

Megjelenés: 2013 december

[ONLINE RENDELÉS](#)

A szerz? ajánlása:

„Úgy lapozd ezt a könyvet, Kedves Olvasó, mintha épp csak bekukkantottál volna a konyhába, ahová az illatok csalogattak. Kíváncsi voltál, mi f? a fazékban. Óvatosan emeld meg egyik-másik fed?t, szimatolj be a s?t?be, kóstold meg a mártást, vigyázz, meg ne égesd a nyelved. A fed? alól most nem illatok szállnak feléd, hanem ínycsiklandó történetek.”

Kiadói kedvezményes árusítás:**Heti Válasz Kiadó**

1027 Budapest, Horvát u 14-24., V. emelet.

Telefon: (061) 461-1400

Nyitva tartás: H-P: 8-16.30 óráig

E-mail: repcio@hetivalasz.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

[Tweet](#)

MAGYAR MENEDÉK KÖNYVESHÁZ**www.magyarmenedek.com****Ajánló**